

z čeho dávat, počínají si přitom tak špatně, že ještě než něco vykonají, chtějí získat víc, než má cenu to, co se chystají vykonat. Nedočkají-li se proto odměny, nesmějí se tomu divit ani oni, ani ostatní.

PŘÍBĚH DESÁTÝ

Na prosbu svých poddaných, aby se oženil, jak se mu líbí, vezme si markýz ze Saluzza za ženu dceru rolníka a má s ní dvě děti. Za nějaký čas jí oznámí, že je dal zabít, že ho omrzela a že si vezme jinou manželku. Povolá svou dceru, jako by to byla jeho choť, a svou manželku vyžene v košili. Když zjistí, že je trpělivá, ať se děje cokoli, uvede ji opět do svého domu. Má ji pak ještě raději, ukáže jí její vyrostlé děti, ctí ji jako markýzu a káže, aby i ostatní ji tak ctíli.

Když skončil dlouhý příběh králův, který se všem – jak se zdálo – tuze líbil, Dioneo s úsměvem prohodil:

„Ten dobrý člověk, co očekával, že v noci srazí strašidlu jeho vztyčený ohon, by nebyl dal ani dva groše za všechny ty chvály, co jste zde ušetřili messeru Torellovi.“

Vida však, že je řada již jenom na něm, dal se do vyprávění:

Tak se mi zdá, mé laskavé paní, že dnešní den byl vyhrazen králům, sultánům a podobným lidem; nechci proto příliš vybočit a zamýšlím vyprávět o jednom markýzi nikoli věc velkolepou, ale pomateně surovou, i když dobře skončila. Neradím také nikomu, aby ji napodoboval, neboť byla veliká škoda, že mu z toho vzešlo něco dobrého.

Je tomu už hodně dávno, co žil mezi markýzi ze Saluzza jako nejstarší tohoto rodu mladík zvaný Gualtieri. Žil bez ženy a bez dětí a svůj čas netrávil jinak, než že pěstoval sokoly a jezdil na lov. Nemyslel ani na ženitbu, ani na děti, a měl by být za to vlastně chválen co moudrý muž. Jeho vazalům se to však nelíbilo a prosili ho, aby se oženil, že mu najdou nevěstu z takového otce a matky, aby se na ni mohl spolehnout a být s ní spokojen.

Gualtieri jim však odpověděl:

„Přátelé, nutíte mě k něčemu, co jsem se rozhodl neučinit vůbec – a to proto, že lze těžko nalézt takovou ženu, jež by se povahou hodila ke mně; je naopak mnoho žen s povahou opačnou, a ten, kdo

si vezme ženu, jež se k němu nehodí, má pak velmi tvrdý život. Je pošetilé, že mi slibujete takovou, jaká by se mi líbila, a usuzujete podle povahy jejího otce a matky. Jak však můžete poznat, kdo je otec a jaké jsou tajnosti matky? A i kdybyste to všecko zvěděli, dcery jsou velmi často svým otcům a matkám nepodobny.

Když už mě však chcete spoutat do těch řetězů, chci, abych byl i já spokojen. A abych nenařikal na někoho jiného, kdyby se mi to nepodařilo, zamýšlím si tu nevěstu najít sám, a nebudete-li chtít za paní tu, kterou si vezmu, ujišťuji vás, že pak teprve ke své škodě uvidíte, co to znamená, že jsem se oženil proti své vůli a na vaše naléhání.“

Čačtí mužové mu odpověděli, že se vším souhlasí, jen když se hodlá oženit.

Gualtierimu se už delší dobu líbily mravy jedné chudé dívky ze vsi ležící nedaleko zámku, a ježto se mu dívka zdála být velmi krásnou, soudil, že by s ní mohl vést velmi utěšený život. Nehledal už tedy dál a rozhodl se, že si ji vezme. Dal si zavolat jejího otce, jenž byl velký chudák, a dohodl s ním, že si vezme jeho dceru; potom svolal všechny své vazaly z kraje a řekl jim:

„Přátelé, vy jste chtěli a chcete, abych se odhodlal k ženitbě. Rozhodl jsem se k tomu spíše kvůli vám než z touhy po ženění a sami dobře víte, co jste mi slíbili, že totiž budete spokojeni a že budete ctít jako paní kteroukoli ženu, jež se stane mou choť. I nadešla chvíle, kdy splním svůj slib, a chci, abyste i vy stáli ve svém slovu. Našel jsem si podle svého srdce dívku, jež žije blízko tady odtud. Mám v úmyslu oženit se s ní a za několik dní ji přivést do svého domu – pročež přemýšlejte, jak uspořádat krásnou svatbu a jak přijmout s náležitými poctami mou choť, abych mohl i já prohlásit, že jsem s vašim slibem spokojen tak, jako budete vy s mým.“

Oni chrabrí mužové zvesela odvětili, že mají z jeho rozhodnutí radost a že budou tuto ženu považovat za svou paní, ať je kdokoli, a že ji budou ctít.

Nato se pustili do příprav, aby byla svatba krásná a veliká, a podobně si počínal i Gualtieri. Dal připravit velikou a nádhernou hostinu, seval mnoho svých přátel, příbuzných, bohatých šlechticů a jiných lidí, a mimoto kázal zhotovit množství krásných a bohatých rouch na míru jedné dívky ze svého služebnictva podobné oné dívce, s níž se zamýšlel oženit. Dále dal připravit pásy a prsteny a bohatě ozdobenou čelenku – a vše, co má mít nevěsta.

Když pak nadešel den určený ke svatbě, vsedl na koně – rovněž tak ti, kteří k němu přijeli na svatební veselí –, a když bylo vše potřebné zařízeno, řekl:

„Pánové, je čas, abychom jeli pro mou nastávající choť.“

I vydal se s celou společností na cestu a zakrátko dorazili k vesnici. Přijeli k chalupě dívčina otce a zastihl dívku právě ve chvíli, kdy se s velikým spěchem vracela od studánky, aby se mohla jít podívat spolu s ostatními ženami na Gualtieriho nevěstu.

Sotvaže ji Gualtieri spatřil, zavolal ji jménem, jež bylo Griselda, a optal se, kde je její otec.

Griselda mu stydlivě odpověděla:

„Je doma, velkomožný pane.“

Tu Gualtieri sestoupil z koně, kázal všem, aby čekali, až se vrátí, vstoupil do chudé chalupy, kde zastihl Giannucolla, otce dívky, a řekl mu:

„Přišel jsem, abych se oženil s Griseldou. Dříve však bych se rád od ní něco dověděl v tvé přítomnosti.“

A tázal se dívky, zda se bude snažit – ožení-li se s ní – být ve všem poslušná, zda se nebude pohoršovat nad něčím, co on řekne nebo udělá, a ptal se ještě na mnoho věcí. Dívka ke všemu přisvědčila.

Gualtieri ji tedy vzal za ruku, vyvedl ji ven a v přítomnosti celé společnosti a všech ostatních ji dal svléci do naha, a když přinesli šaty, jež dal pro ni ušít, kázal, aby ji oblekli a obuli a nasadili jí čelenku na její rozpuštěné vlasy.

Když se toto všechno stalo – čemuž se všichni nemálo divili –, pravil:

„Pánové, toto jest žena, s kterou se zamýšlím oženit, jestliže se bude chtít ona provdat za mne.“

Nato se obrátil k dívce, jež tu stála zmatena a naplněna studem, a řekl jí:

„Griseldo, chceš mě za muže?“

„Ano, pane můj,“ odvětila mu ona.

Tu řekl Gualtieri:

„I já tě chci za ženu.“

A v přítomnosti všech se s ní oženil.

Poté kázal, aby ji vysadili na oře, a v důstojném průvodu si ji odvezl domů.

Zde se pak konala krásná a veliká svatba, a slavnost byla taková, jako by si bral dceru francouzského krále.

Zdálo se však, že mladá choť změnila s rouchem ducha i mravy. Byla – jak jsme už řekli – krásné postavy a tváře, z kteréžto příčiny se všem líbila, a byla tak líbezná a způsobná, že nikomu nepřipadalo, že je to dcera Giannucollova a pasačka ovcí. Všem se spíše jevila jako dcera nějakého šlechtice, nad čímž se podívoval každý, kdo ji dříve znal; krom toho byla tak poslušná svého muže a tak ochotná, že šle-

chtic se považoval za nejspokojenějšího muže na světě, jemuž se dostalo té největší odměny. I k manželovým poddaným se chovala tak mile a laskavě, že nebylo nikoho, kdo by ji nemiloval. Každý jí vzdával úctu, jež jí patřila, ba všichni se modlili za její blaho a prospěch – a ačkoli mnozí předtím říkali, že Gualtieri jednal nemoudře, když si vybral za ženu právě ji, říkali nyní, že jednal jako nejmoudřejší a nejprozíravější člověk pod sluncem, a nikdo jiný prý nemohl poznat ct-nost, jež se skrývala pod bednými hadříky a vesnickým šatem.

Krátce – neuplynulo mnoho času a Griselda se dovedla chovat tak ve svém domově, ale i všude jinde, že se o ní a o jejích činech mluvílo pochvalně, což vyvracelo námitky, že si ji její manžel neměl brát.

Netrvalo také dlouho a paní obtěžkala a po čase povila Gualtierimu dcerušku, což markýz nesmírně oslavil.

Leč brzy nato se vloudil do jeho mysli nový nápad – zatoužil totiž vyzkoušet její trpělivost dlouhou zkouškou a nesnesitelným jednáním. Nejprve ji dráždil slovy, předstíral, že se hněvá, a říkal, že s ní jeho vazalové nejsou spokojeni, protože je nízkého původu a zvláště proto, že mu rodí děti; a ještě více prý je hněte, že se narodila dceruška, proti čemuž reptají.

Když paní uslyšela tato slova, nezměnila tvář ani své dobré předsevzetí a pravila:

„Pane můj, učiň se mnou to, o čem soudíš, že ti bude spíše ke cti a potěše. Já budu spokojena se vším, ježto vím, že jsem méně než oni a že jsem nebyla hodna té cti, k níž jsi mě svou rytířskostí pozdvihl.“

Tato odpověď byla Gualtierimu velmi milá, neboť seznal, že choť v ničem nezpychla cti, kterou jí on či jiní prokazovali.

Brzy nato však jí naznačil neurčitými slovy, že jeho poddaní nemohou strpět děvčátko, jež se jí narodilo. Řekl svému sluhovi, oč jde, načež ho poslal ke své choťi, a ten jí s velmi bolestnou tváří řekl:

„Paní má, jestliže nechci umřít, musím udělat to, co mi nakázal můj pán. Poručil mi, abych vzal vaši dcerku a abych ji...“

Více neřekl. Když paní uslyšela tato slova a spatřila tvář sluhy, rozpomněla se na to, co říkal její choť, a pochopila, že sluhovi bylo uloženo, aby dítě zavraždil. Zdvihla proto dcerušku z kolébky, políbila ji, požehnala a s hlubokým zármutkem v srdci – aniž to projevila v tváři – vložila dítě do sluhovy náruče.

„Zde ji máš,“ řekla mu, „a proved, co ti můj pán uložil. Nedej však, aby dítě roztrhala dravá zvěř a ptáci – ledaže by ti to byl můj pán nařídil.“

Sluha vzal děvčátko a zpravil Gualtieriho o tom, co řekla paní. Ten se podívil nad její vytrvalostí a poslal sluhu s dceruškou do Bo-

logne ke své příbuzné s prosbou, aby ji pečlivě vychovala a naučila dobrým mravům, ale aby nikomu neříkala, či je to dítě.

Brzy nato se však stalo, že paní znovu otěhotněla a v příslušnou dobu porodila chlapce, který byl Gualtierimu nade vše nejmilejší. Ježto mu však nestačilo to, co učinil, častoval svou choť hrubostmi, a předstíraje, že se zlobí, řekl jí jednoho dne:

„Paní, od té doby, cos mi porodila toho chlapce, nemohu se snést se svými vazaly. Trpce reptají, že se má po mně stát jejich pánem Gianucollův vnuk. Obávám se – nechci-li, aby mě vyhnali –, že budu muset učinit to, co jsem už jednou učinil: oženil se – leč s jinou ženou.“

Paní ho poslouchala s trpělivou myslí a odpověděla mu pouze toto:

„Pane můj, myslí jen na to, jak bys byl spokojen, a učiň to, co ti bude po libosti. Na mne nemysli, neboť mne je milé jen to, když vidím, že ty jsi šťasten.“

Za nemnoho dní nato Gualtieri stejným způsobem – jako poslal pro svou dcerku – poslal pro svého synka a opět naznačil, že bude zavražděn, a poté ho rovněž poslal do Bologne, jako tam předtím vypravil svou dceru.

Paní se netvářila jinak a neřekla nic jiného, než jako to učinila u dcerky. Gualtieri nad tím tuze užasl a v duchu se utvrdil v tom, že by to nedokázala žádná jiná žena než tato, a kdyby nebyl viděl, jak své děti miluje, byl by měl za to, že tak jedná z lhostejnosti. Seznal však, že to učinila z moudrosti. Gualtieriho poddaní se domnívali, že dal své děti zavraždit, tuze ho za to haněli, považovali ho za ukrutníka a nesmírně se svou paní cítili. Ta pak, když před ní ženy litovaly její děti, neříkala nic, než že se jí líbí pouze to, co se líbí onomu, jenž je zplodil.

Když uplynulo již více let od narození dívky, zdálo se Gualtierimu, že nadešla vhodná doba k poslední zkoušce, jíž by se přesvědčil o trpělivosti své ženy. Řekl před mnoha jinými lidmi, že si za žádných okolností nemůže ponechat za manželku Griseldu; uznává prý, že si počínal špatně a mladicky nerozvázně, když si vybral za ženu právě ji, a řekl též, že chce podle možnosti jednat s papežem o dovolení, aby si mohl vzít jinou manželku a Griseldu opustit.

Vážní muži ho za to velmi kárali, on však jim odpovídal pouze, že je třeba, aby se tak stalo.

Když paní vyslechla toto vše, velmi se zarmoutila, protože musela mít za to, že se navrátí do otcovského domu a bude možná pást ovce, jak to druhdy dělávala, a že jiná žena dostane toho, jemuž přála vše dobré. Vydržela však jiné strážně osudu – i rozhodla se vytrpět také tyto.

Nedlouho nato si dal Gualtieri přinést padělané listiny z Říma

a ukázal svým vazalům, že mu papež dovoluje, aby si vzal jinou ženu a Griseldu opustil.

Dal si ji proto předvolat a v přítomnosti mnoha lidí jí řekl:

„Paní, papež mi dal svolení, že si mohu vzít jinou ženu a tebe opustit. Ježto byli moji předkové velkými šlechtici a pány těchto krajů, zatímco tvoji předkové byli vždy jen rolníky, pojal jsem takový záměr, abys nebyla déle mou ženou, ale aby ses vrátila do Giannucollova domu s věnem, jež jsi mi přinesla. Já si sem pak přivedu jinou ženu, kterou jsem si vyhledal a která se mi zdá pro mne vhodná.“

Paní vyslechla tato slova, nikoli bez velkého přemáhání – což nemají ženy v povaze – zadržela slzy a odvětila:

„Pane můj, uznávala jsem vždy, že se můj nízký původ nikterak nehodí k vašemu šlechtictví, a to, čím jsem se u vás stala, považovala jsem za dar od vás a od Boha, za dar, který mi však nebyl darován navždy, nýbrž jen zapůjčen. Vám je libo vzít si tento dar zpět – mně musí být milé a je mi milé vrátit vám jej. Zde je prsten, jímž jste mě učinil svou manželkou. Vezměte si jej. Kázete mi také, abych si vzala věno, jež jsem si přinesla s sebou. K tomu nebude třeba, abyste mi plátil z měšce nebo statkem, neboť mi nevypadlo z mysli, že jste si mě vzal nahou. Soudíte-li, že je čestné, aby toto tělo, jež nosilo děti, které jste zplodil, viděli všichni – odejdu nahá. Prosím vás však, abyste mi dovolil, abych výměnou za své panenství, jež jsem vám přinesla a které si již nemohu vzít zpět, mohla odejít aspoň v jediné košili.“

Gualtieri, jemuž bylo spíše do pláče než do čeho jiného, tvářil se zatvrzele a pravil:

„Dobrá, odnes si jednu košili.“

Všichni, kdo stáli kolem, ho prosili, aby jí daroval aspoň jednu šaty, aby nebylo vidět, že ta, jež mu byla manželkou třináct a ještě více let, odchází z domu tak chudě a s takovou hanbou, že má na sobě jen košili. Marné však byly jejich prosby. Paní v košili, bosa a prostovlasá, poručila všechny Bohu, vyšla z domu a vracela se k otci za pláče a nářku všech, kdo ji viděli.

Giannucollo – jenž nikdy nemohl uvěřit, že je pravda, že Gualtieri má jeho dceru za manželku – každý den očekával, že se toto stane, a uschoval hadříky, jež svlékla onoho jitra, když si ji Gualtieri bral. Paní si je znovu oblékla a věnovala se drobným pracím v otcovském domě, jak to dělávala dřív, a tuze statečně snášela krutou ránu svého osudu.

Když Gualtieri učinil toto, oznámil všem svým lidem, že si vybral za ženu jednu z dcer hraběte z Panaga. Kázal konat veliké přípravy k svatbě, poslal pro Griseldu, aby k němu přišla, a když se dostavila, řekl jí:

„Chystám se přivést si novou paní, kterou jsem si vybral a zamýšlím ji důstojně uvítat při jejím příchodu. Ty víš, že nemám ve svém domě ženu, jež by dovedla uspořádat pokoje, jak náleží, a udělat mnoho jiných věcí, jichž je zapotřebí při takové slavnosti. Ty se v takových domácích věcech vyznáš, dej proto do pořádku vše, co je nutno, pozvi paní, jak ti bude libo, a přijmi je, jako bys zde byla paní ty. Po svatbě se můžeš vrátit domů.“

Ačkoli tato slova bodala Griseldu do srdce jako nůž a ačkoli nemohla zanechat lásky k němu, jako to udělala se svým štěstím – odpověděla:

„Pane můj, jsem připravena a přichystána.“

A jak byla, ve svých venkovských a hrubých šatech, jala se v domě, z něhož krátce předtím odešla jen v košili, poklízet v komnatách, rozvěšovat závěsy po zdích a prostírat, starala se o kuchyni a všude přiložila ruku k dílu – jako by byla v domě skromnou služebnou. Neustala, dokud vše neuspořádala a nezařídila, jak se patří, a když to všechno udělala, pozvala jménem Gualtieriho všechny paní z kraje a jala se očekávat slavnost.

Když nadešel den sňatku – třebaže byla v chudičkých šatech –, přijala s důvtipem a mravy paní domu všechny paní, jež se dostavily, a usmívala se přitom.

Gualtieri dával své děti pečlivě vychovávat v Bologni u své příbuzné, jež byla provdána do domu hrabat z Panaga. Když bylo dívce dvanáct let a vyrostla do nevídané krásy a když bylo chlapci šest let, poslal k příbuznému do Bologne své lidi s prosbou, aby ráčil přijet s jeho dcerkou a chlapcem do Saluzza, aby si s sebou přivezl svou spanilou a váženou společnost a aby všem řekl, že dívku přivádí Gualtierimu za manželku, přičemž nesmí prý prozradit, že dívka je někým jiným.

Šlechtic zařídil vše, jak si markýz přál, vydal se na cestu a za několik dní nato přibyl s dívkou a chlapcem a urozenou společností do Saluzza právě v hodině oběda. Zde našel všechny vesničany a mnoho jiných sousedů z okolí, kteří očekávali Gualtieriho novou choť.

Ta – když ji paní uvítaly – vešla do síně, kde bylo prostřeno k hodokvasu, a zde jí také vyšla Griselda vstříc ve svém chudém šatu.

„Buď vítána, má paní,“ oslovila ji zvesela.

Paní tuze prosily Gualtieriho, aby dal odvést Griseldu do některé komnaty a půjčil jí nějaké roucho, jež jí dříve patřilo, aby se nemusela v takových šatech ukazovat před cizími lidmi. Ale vše nadarmo.

Všichni se tedy usadili a začalo se nosit na stůl. Každý si pozorně prohlížel dívku a kdekdo prohlašoval, že Gualtieri dobře vyměnil. I Griselda velmi chválila onu dívku a jejího bratra.

Tu Gualtieri konečně uznal, že se již v dostatečné míře přesvědčil o trpělivosti, kterou vyžadoval od své paní, a když seznal, že ani nový chod věcí jí nijak nezměnil a že nečiní toto vše z omezenosti, nýbrž z moudrosti – rozhodl, že nadešel čas, aby paní vymanil z této hořkosti, kterou – jak usoudil – skrývala pod statečnou tvář.

Dal jí proto zavolat a v přítomnosti všech jí s úsměvem řekl:

„Co soudíš o naší nevěstě?“

„Pane můj,“ odvětila Griselda, „připadá mi tuze krásná, a jestliže je tak moudrá jako krásná, čemuž věřím, nepochybuji, že s ní budete žít jako nejšťastnější šlechtic pod sluncem. Prosím vás však, jak jen mohu, abyste ji nepodroboval takovým zkouškám, jako jste to učinil jiné, jež byla vaší. Myslím, že by to sotva vydržela, protože je velmi mladá a byla vychována v samé jemnosti, kdežto tamta žila od malička v neustálé lopotě.“

Když Gualtieri viděl, že Griselda pevně věří, že dívka je jeho nevěsta, a přece nemluví o ní jinak než dobře, posadil si ji vedle sebe a pravil:

„Griseldo, nadešla chvíle, abys okusila ovoce své trpělivosti a aby ti, kteří mě měli za krutého, nespravedlivého a surového, poznali, že všechno to, co jsem učinil, dělal jsem za jistým promyšleným cílem. Tebe jsem chtěl naučit, jakou manželkou mi máš být, a je, aby si dovedli vybrat a udržet choť a získat sobě klid pro celý život. Když jsem se ženil, obával jsem se, že klid mít nebudu, a proto jsem tě týral a trápil způsoby, jež znáš, abych se sám přesvědčil. Nepozoroval jsem však ani jednou, že bys odporovala mému přání třeba jen slůvkem, natož činem. Mám tedy za to, že mám ono uspokojení, po němž jsem toužil, a zamýšlím ti proto vrátit v jediné chvíli to, co jsem ti po mnoho let bral, a s převelikou radostí zahojit rány, jež jsem ti způsobil. Přijmi tedy s veselou myslí tu, kterou máš za mou nevěstu, a jejího bratra za tvé a mé děti. To jsou ti, o nichž jste se ty a mnozí jiní dlouho domnívali, že jsem je dal zavraždit. Já jsem tvým manželem a miluji tě nade vše, neboť věřím, že se mohu pochlubit, že nikdo jiný nemůže být spokojen se svou manželkou tak jako já.“

To pravil, objal ji a políbil a spolu s Griseldou, jež plakala radostí, kráčeli k místu, kde seděla jejich dcerka se svým bratrem, s úžasem poslouchající to, čím mnozí byli rozčarováni.

Paní hned jaře vstaly od stolů, odebraly se s Griseldou do jedné komnaty, blahopřály jí a svlékly jí staré šaty. Oblékly ji do skvělého roucha jako paní – již se zdála i v oněch hadřicích – a odvedly ji zpět do síně.

Zde pak se paní těšila a radovala se svými dětmi, a ježto byl každý rozveselen nad tím, co se přihodilo, zábava a hodování se zmno-

honásobily a trvaly několik dní. Gualtieriho prohlašovali za velmi moudrého, třebaže útrapy paní měly za kruté a nesnesitelné – Griseldu však považovali za nejmoudřejší z žen.

Za několik dní se hrabě z Panaga vrátil do Bologne a Gualtieri zbavil Giannucolla sedlačení, zaopatřil ho jako svého tchána, takže žil pak a končil své stáří ve velkém štěstí. Svou dceru provdal do velmi urozeného rodu a s Griseldou, kterou pak vždy ctil, jak jen mohl nejvíce, žil ještě dlouho a šťastně.

Může tedy někdo tvrdit, že do chudých chalup nepadá z nebe boží duch stejně tak jako do královských paláců, zkad by mnohým spíše patřilo hlídat prasata než vládnout lidem? Kdo jiný než Griselda by dokázal nejenom se suchou, ale i s jarou lící snášet kruté a neslýchané zkoušky Gualtieriho? A přitom té by se snad nedalo mít za zlé, kdyby byla klesla natolik – když ji vyhnali z domu v košili –, že by si dala vyprášit kožíšek od jiného, jen aby se dostala k pěkným šatům.

Když byl příběh Dioneův u konce, paní se o něm velmi rozhovořily: jedna mluvila o tom, druhá zas o onom, ta něco haněla, ona zas to chválila – ale tu král pozdvihl svou tvář k obloze, a ježto se slunce již chýlilo k západu, takto promluvil, aniž vstal:

„Myslím, krásné paní, že je vám známo, že moudrost smrtelníků neznamená pouze mít v paměti věci minulé, anebo znát věci přítomné, ale i to, že znájmce věci minulé i přítomné, dovedou předvídat i věci budoucí, kterážto moudrost bývá u slavných mužů neobyčejně ceněna.

Jak víte, zítra tomu bude čtrnáct dní, co jsme ve snaze pobavit se trochu a zachránit si zdraví i život vyrazili z Florencie na tak dlouho, dokud nebude konec zármutku, nemocem a úzkostem, s nimiž se neustále setkáváme v našem městě od těch dob, co začal tento morový čas. Počínali jsme si v tom po mém soudu počestně. I když zde byly vyprávěny příběhy veselé, někdy i dráždivé a smyslné, i když se zde neustále jedlo a dobře pilo, hrálo a zpívalo, nestalo se zde – umím-li dobře pozorovat –, že by tu padlo nějaké slovo, či že by došlo z vaší či z naší strany k nějaké věci, která by si zasloužila pokárání, ačkoli to vše, co se zde dělo, by mohlo podnítit slabé mysli k věcem méně počestným. Byli jsme tu neustále svědky počestnosti, svornosti a bratrského přátelství, což je nesporně ke cti a užitku vám a což já považuji za věc nejmilejší. Aby se proto nestalo, že by z toho dlouholetého pobytu zde vzešlo něco, co by nás mohlo mrzet, a aby nás nikdo nemohl pomlouvat, že jsme tu pobývali příliš dlouho, soudím – nemáte-li nic proti tomu –, že každý z nás už ve svůj den zaujímal čest-

ný úřad, který na mně dosud spočívá a že by tedy bylo vhodné vrátit se tam, odkud jsme odešli. Když to všechno dobře uvážíte, naše společnost je už široko daleko známa a mohlo by tedy dojít k tomu, že by se rozmnožila do té míry, že by nás to připravilo o všechnu radost. Schválíte-li mi tedy můj návrh, podržím si korunu, kterou jste mi světili, až do našeho odchodu, to jest do zítřka. Jestliže se rozhodnete jinak, rád vyberu někoho, kdo má být korunován pro zítřejší den.“

Paní i mladíci o tom dlouho rozmlouvali, posléze však uznali, že králova rada je dobrá a počestná, a proto se rozhodli, že učiní tak, jak radil on. Král si dal tedy zavolat senešala, promluvil s ním o tom, co vše je třeba zařídit na zítřejší den, načež propustil společnost až do hodiny večere a povstal.

Vstali paní a mladíci, a jak už bylo jejich obyčejem, šel se každý bavit po svém.

Když pak nadešla hodina večere, radostně se všichni sešli a po večeri hráli, zpívali a tančili. Zatímco Lauretta vedla tanec, Fiammetta podle rozkazu králova začala velmi líbezně zpívat:

*Kdyby k nám přišla láska bez žárlení,
já neznám žádnou paní,
která by z toho měla jak já potěšení.*

*Když milenec je mlád
a hýří bujností,
či v ctnostech jeho když tkví cena,
když dovede se prát,
mrav spojit s milostí –
já taková jsem žena,
že jsem tím okouzlena
a snuji různá přání,
ježto mé srdce si ho velmi cení.*

*Když ale jiné paní zřím,
jež moudrostí též slynou,
tu strach mnou zalomcuje,
když jenom pomyslím,
že tatáž touha jala paní jinou –
a hned po klidu je.
Vše mě zarmucuje,
já dám se do vzdychání
a láska promění se v utrpení.*